

WAT WIL DE WATERSECTOR VAN EEN NIEUW KABINET?

EN GAAT DAT NA
DE VERKIEZINGEN
OOK GEBEUREN?

Tekst Hans Oerlemans

Beeld Robin Utrecht / Hollandse Hoogte, iStockphoto

Op 15 maart zijn de Tweede Kamerverkiezingen. Als de watersector mocht meeschrijven aan het nieuwe regeerakkoord, wat komt er dan in te staan? Er ligt een zware en hoogst urgente opgave, vinden de koepels in de watersector. Het goede nieuws is dat de politiek dit – in grote lijnen – erkent, van rechts tot links.

Hans Oosters, voorzitter van de Unie van Waterschappen verwacht veel van het nieuwe kabinet: “Als je ziet hoe snel de negatieve gevolgen van klimaatverandering nu merkbaar worden, dan moet het kabinet wel met extra maatregelen en middelen komen. Anders halen we de doelen van het Klimaatakkoord nooit. Dit is een nationale opgave waar de waterschappen regionaal aan werken samen met gemeenten en provincies. Binnenkort komen we met een gezamenlijke investeringsagenda voor het nieuwe kabinet. Het Rijk moet zorgen voor het nationale kader en ons arm-slag geven.”

NAAR DE BRON

De waterschappen willen in 2025 volledig klimaatneutraal opereren. Dat kan onder meer door bij de rioolwaterzuivering biogas, warmte, fosfaat en andere grondstoffen terug te winnen. “Maar dan moet het wel mogelijk zijn die producten af te zetten. Nu zijn er nog te vaak juridische en fiscale belemmeringen. De BTW-plicht en vennootschapsbelasting zetten een rem op samenwerking met externe partijen aan maatschappelijke opgaven. Fiscale regels zouden dit juist moeten stimuleren”, vindt Oosters.

Waterkwaliteit is een ander urgent thema. In 2027 moet Nederland aan de doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water voldoen. “Dat lijkt misschien nog ver weg, maar je moet nu maatregelen nemen om op termijn de positieve effecten te kunnen meten. Het is niet een kwestie van simpelweg de knop omzetten. We ervaren regionaal veel hindernissen om echt een slag te kunnen maken.” >

“Stop vervuiling bij de bron, daar begint het mee. Wat niet in het water komt, hoeven wij er niet uit te halen. Het nieuwe kabinet moet hierover harde en te handhaven afspraken maken met de agrarische sector en de industrie. Kijk bijvoorbeeld naar de kwestie van medicijnresten in het oppervlaktewater. Wij vinden dat de farmaceutische industrie hier een verantwoordelijkheid heeft en actief moet werken aan preventie.”

Hans Oosters is optimistisch over de kans op een sterke watercomponent in het nieuwe regeerakkoord. “De meeste partijen benadrukken de urgentie van klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie. Ook lees je in partijprogramma’s aansporingen om meer tempo te maken met de verbetering van de waterkwaliteit. Verder ligt er in de Tweede Kamer een initiatief-Klimaatwet waarin de doelen voor het klimaatbeleid worden vastgelegd. Dat zijn allemaal positieve signalen. Als partijen het ergens over eens kunnen worden, dan moet het wel dit dossier zijn, dat bepalend is voor de toekomst van onze kinderen en kleinkinderen. Laten de informateurs hiermee beginnen.”

ILLEGALE LOZINGEN

Ook Vewin, de brancheorganisatie van drinkwaterbedrijven, kijkt met spanning uit naar de kabinetsformatie. Volgens

plaatsvervangend directeur Arjen Frentz loopt Nederland achter de feiten aan en is een ‘stevige impuls’ nodig voor schoon grond- en oppervlaktewater.

“De doelen van de Europese Kaderrichtlijn Water zijn nog lang niet in zicht. Bovendien doen zich ook nu nog regelmatig ernstige incidenten voor. De illegale lozing van pyrazool in de Maas in Zuid-Limburg zorgde ervoor dat drinkwaterbedrijven in 2015 maandenlang geen water uit de rivier konden gebruiken. Helaas is dit geen uitzondering.”

Als het nieuwe kabinet waterkwaliteit serieus neemt, dan moet zwaar worden ingezet op de aanpak van de vier grootste bedreigingen: overbemesting, gewasbeschermingsmiddelen, industriële stoffen en medicijnresten. Frentz: “Op initiatief van minister Schultz is eind vorig jaar de Delta-aanpak Waterkwaliteit en Zoetwater gesloten. Een stap in de goede richting. Verder heeft Schultz beloofd het drinkwaterbelang te borgen in de uitvoeringsregeling van de Omgevingswet. We zullen haar opvolger op dit punt scherp blijven volgen.”

Vindt Vewin dat politieke partijen in hun programma’s voldoende aandacht aan de waterkwaliteit besteden? “We zien dat enkele partijen daarover concrete voorstellen doen zoals D66, PvdA, GroenLinks, ChristenUnie en de Partij

KIES(WATER)KOMPAS 2017

WAT STAAT IN DE VERKIEZINGSPROGRAMMA’S?

Bij één partij (PVV) komt ‘water’ in het geheel niet voor in het verkiezingsprogramma 2017-2021. Geen verrassing bij een tekst van amper één A4. Op de 65 pagina’s toekomstvisie van Groen Links (12.000 woorden) komt water slechts drie keer voor. Dat is dan weer wel verrassend. Koploper is de SGP met 45 vermeldingen op 81 pagina’s. Hoog scoren ook ChristenUnie (38), PvdD (33), D66 (32) en PvdA (27).

Belangrijker dan de kwantiteit is de inhoud. Veel partijen spreken in algemene zin over het grote belang van klimaatdoelen, energietransitie, veilige dijken, schoon oppervlaktewater en voldoende zoet water.

Sommige voegen daar concrete maatregelen aan toe. Zo noemen PvdA, PvdD, ChristenUnie, SP en SGP de aanpak van medicijnresten in het oppervlaktewater. De PvdA pleit voor verplichte waterfilters bij ziekenhuizen, terwijl de SGP de farmaceutische industrie wil laten meebetalen aan de zuivering. Verder pleit de PvdA voor het weren van microplastics uit cosmetica en wasmiddelen, maar ook voor meer groene daken en openbaar groen om de wateroverlast van ‘plensbuien’ te verkleinen.

Dijkgraaf kiezen

De SP wil nog als enige partij een einde

maken aan de bestuurlijke zelfstandigheid van de waterschappen en deze onderbrengen bij de provincie. Andere partijen prijzen de waterschappen juist de hemel in: ‘een belangrijke troef in onze permanente strijd tegen het water’ (VVD) en ‘van enorme waarde en betekenis’ (CDA). Wel heeft 50PLUS een puntje van kritiek: “Het is oneerlijk om de afvalzuiveringsheffing voor tweepersoonshuishoudens in rekening te brengen op basis van drie vervuilingseenheden.” Verder wil D66 de geborgde zetels in het waterschapsbestuur afschaffen en de dijk- of watergraaf voortaan rechtstreeks laten kiezen door de ingezetenen. Een ander opmerkelijk punt van D66 is de suggestie om in grensgebieden maatregelen in het waterbeheer ook over de grens te nemen als dat goedkoper en efficiënter is.

voor de Dieren. Zo wil de PvdA schadelijke gewasbeschermingsmiddelen verbieden en wil D66 iedere producent verantwoordelijk stellen voor het eigen afval. Wie niets doet aan hergebruik, moet voor de maatschappelijke kosten opdraaien, vindt D66. Waterkwaliteit zou hoog op de politieke agenda moeten staan. Het is een thema dat alle Nederlanders in gelijke mate aangaat.”

Als laatste punt noemt Arjen Frentz de uiterst traag verloopende afschaffing van de precariobelasting. “Vewin vindt het onacceptabel dat gemeenten nog tien jaar lang deze ondoorzichtige belasting op ondergrondse leidingen mogen heffen. Onze klanten worden gebruikt om via een omweg gaten in de begroting van gemeenten te dichten. Bovendien hebben door een aanpassing van het wetsvoorstel nog eens 125 gemeenten op de valreep deze precarioheffing kunnen invoeren. Het nieuwe kabinet moet dit zo snel mogelijk repareren.”

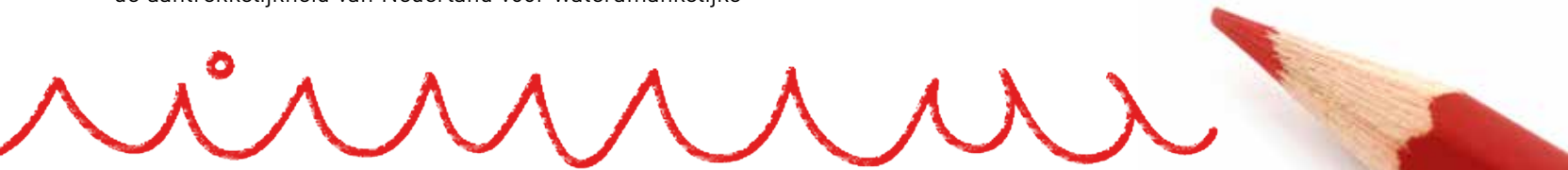
WATER VOOR DE INDUSTRIE

Roy Tummers is directeur Water van de VEMW, de vereniging van zakelijke gebruikers van water, gas en elektriciteit. Ook hij heeft een agenda voor het nieuwe kabinet, maar wel vanuit een iets ander perspectief. Hij maakt zich zorgen over de aantrekkelijkheid van Nederland voor waterafhankelijke

bedrijven. “Water is een cruciale vestigingsfactor. Het kabinet moet actief inzetten op versterking van de concurrentiepositie van waterafhankelijke bedrijfstakken. Bedrijven moeten ruimere mogelijkheden krijgen om duurzaam met water te ondernemen.”

Dat kan volgens Tummers als maximaal wordt ingezet op doelmatiger waterbeheer en op meer ruimte voor innovaties. “Wij schatten in dat besparingen mogelijk zijn tot circa 1 miljard euro per jaar. Als dit wordt verzilverd, blijft het waterbeheer ook in de toekomst betaalbaar. Besparen kan onder meer door waterzuiveringen voortvarend om te bouwen tot energie- en grondstoffenfabriek en door hemelwater buiten de rioolwaterzuiveringen te houden. Verder is er winst te boeken met nieuwe technologieën voor waterzuivering en databeheer. Het kabinet moet dit actief stimuleren.”

Tot slot noemt Tummers het veiligstellen van de zoetwatervoorziening voor bedrijven. “We zien dit steeds meer gevaar lopen met het toenemen van extreem droge en hete periodes. De schade is enorm als bedrijven stil komen te liggen door gebrek aan zoetwater. De politiek heeft daar weinig oog voor.” |

Muskusrat

De PvdD herhaalt het pleidooi om een einde te maken aan de jacht op muskusratten. “Jaarlijks sterven zo’n 100.000 muskusratten een zinloze en gruwelijke dood in een klem of verdrinkingsval.” Een ander herkenbaar PvdD-standpunt: “Grondwaterstanden worden niet langer aangepast aan de landbouw, maar aan de behoeften van de natuur.”

GroenLinks wil een verbod op bestrijdingsmiddelen als neonicotinoïden en glyfosaat, “zodat we bijen en hommels beschermen en schadelijke doorwerking in het hele ecosysteem voorkomen.” Voor de SP zijn de veiligheid en kwaliteit van het drinkwater altijd leidend bij het gebruik van de bodem. De winning van zout, gas of aardwarmte

mag niet ten koste gaan van de water-voorraden.

De VVD vindt dat niet alleen naar de landbouw moet worden gewezen als veroorzaker van nutriënten in het oppervlaktewater. Ook andere bronnen moeten in beeld komen. Voldoende zoet water is één van de grootste strategische uitdagingen van deze eeuw, schrijft het CDA. “Wij accepteren de verzilting van belangrijke landbouwgebieden niet. In waterrijk Nederland moet het mogelijk zijn om voldoende zoetwater beschikbaar te houden voor de voedselproductie.”

Als de dijken breken

De SGP spreekt ouderwets over de strijd tegen het ‘wassende water’ en somt in een

paar alarmerende zinnen de gevaren op die ons land bedreigen: “De zeespiegel stijgt stukje bij beetje. Rivieren moeten steeds meer water verstouwen. Veengronden klinken in. Dijken verzakken. Hoosbuien zorgen voor onderstromende kelders en akkers. En zout water rukt op.” Het lijkt wel de synopsis van *Als de dijken breken, seizoen 2*. Paradoxaal genoeg zijn deze tastbare dicht-bij-huis risico’s voor de meeste kiezers een ver van mijn bed show, terwijl andere veel minder grijpbare gevaren de debatten rond de verkiezingen en het stemgedrag bepalen.

H₂O heeft de (concept)-programma’s onder de loep genomen van de tien partijen die in 2012 zetels haalden bij de Tweede Kamerverkiezingen.